



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

# NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 498/2023-70

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej a Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov v 1. rade [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], v 2. rade [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], v 3. rade [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], v 4. rade [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], v 5. rade [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], v 6. rade [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], v 7. rade [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], v 8. rade [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], v 9. rade [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], v 10. rade [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], v 11. rade [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], v 12. rade [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], v 13. rade [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], v 14. rade [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], v 15. rade [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], v 16. rade [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], v 17. rade [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], v 18. rade [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], v 19. rade [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], v 20. rade [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], v 21. rade [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], v 22. rade [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], v 23. rade [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], v 24. rade [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], v 25. rade [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpených Advokátska kancelária JUDr. Jakub Mandelík, s. r. o., Záhradnícka 51, Bratislava, proti uzneseniu Okresného súdu Senica č. k. 5C/7/2022-650 z 20. januára 2023 takto

## **r o z h o d o l :**

1. Uznesením Okresného súdu Senica č. k. 5C/7/2022-650 z 20. januára 2023 **bolo porušené** základné právo sťažovateľov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Uznesenie Okresného súdu Senica č. k. 5C/7/2022-650 z 20. januára 2023 **zrušuje a vec mu vracia** na ďalšie konanie.
3. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.
4. Vo vzťahu k sťažovateľom v 9. a 10. rade konanie **zastavuje**.
5. Návrhu na vydanie dočasného opatrenia **nevyhovuje**.
6. Okresný súd Senica **je povinný** nahradiť sťažovateľom trovy konania **530,86 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

## **O d ô v o d n e n i e :**

### **I.**

#### **Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkové okolnosti prípadu**

1. Uznesením č. k. I. ÚS 498/2023-44 z 28. septembra 2023 Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť sťažovateľov v časti, ktorou sa domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení s čl. 12 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Senica označeným v záhlaví tohto nálezu. Vo zvyšnej časti bola ústavná sťažnosť sťažovateľov odmietnutá.
2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a k nej pripojených príloh vyplýva, že v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 5C/7/2022 sa sťažovatelia podanou žalobou a návrhom na nariadenie neodkladného opatrenia domáhali proti mestu [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalovaný“) určenia, že sú nájomcami bytov bližšie špecifikovaných v žalobe, alternatívne uloženia povinnosti žalovanému zaplatiť im dlžnú sumu spolu s príslušenstvom.
3. Keďže sťažovatelia si nesplnili svoju poplatkovú povinnosť pri podaní žaloby, okresný súd ich 10. marca 2022 vyzval na zaplatenie súdneho poplatku, pričom ich náležite poučil o následkoch jeho nezaplatenia.
4. Sťažovatelia v stanovenej lehote súdny poplatok nezaplatili, zastávajú názor, že sa na nich vzťahuje osobné zákonné oslobodenie od platenia súdnych poplatkov [§ 4 ods. 2 písm. v) zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdnych poplatkoch“)]. Okresný súd

obsadený vyšším súdnym úradníkom preto uznesením z 15. augusta 2022 konanie zastavil podľa § 10 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch konštatujúc, že žalovaný nemá s prihliadnutím na predmet uzatvorených zmlúv o nájomných bytoch vo vzťahu k sťažovateľom postavenie dodávateľa. Vzťah medzi sťažovateľmi a žalovaným nie je možné považovať za spotrebiteľský, preto sťažovatelia nie sú oslobodení od platenia súdnych poplatkov.

5. Proti predmetnému uzneseniu sťažovatelia podali sťažnosť, ktorú sudca okresného súdu napadnutým uznesením zamietol ako nedôvodnú podľa § 250 ods. 1 Civilného sporového poriadku. 5.1. Konštatoval, že mesto alebo obec síce môže vykonávať podnikateľskú alebo obchodnú činnosť, avšak v posudzovanom prípade nie je možné dospieť k záveru, že by žalovaný konal pri uzatváraní predmetných zmlúv v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti. Uvedené potvrdzuje aj skutočnosť, že nájomné byty žalovaný obstaral (okrem iného) aj na základe úveru poskytnutého Štátnym fondom rozvoja bývania podľa zákona č. 607/2003 Z. z. o Štátnom fonde rozvoja bývania v znení neskorších predpisov a dotácie zo strany Ministerstva dopravy a výstavby Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“) podľa zákona č. 443/2010 Z. z. o dotáciách na rozvoj bývania a o sociálnom bývaní v znení neskorších predpisov. Uzatvorené nájomné zmluvy tak podľa názoru sudcu nespĺňajú definíciu spotrebiteľských zmlúv, v dôsledku čoho sťažovatelia nemajú status spotrebiteľov, a preto im neprináleží zákonné oslobodenie od platenia súdnych poplatkov v zmysle § 4 ods. 2 písm. v) zákona o súdnych poplatkoch.

## II. Argumentácia sťažovateľov

6. Ústavnou sťažnosťou sťažovatelia atakujú napadnuté uznesenia okresného súdu, pričom objasňujú, že na základe nájomných zmlúv uzavretých so žalovaným niekoľko rokov nerušene užívali predmetné nájomné byty a domnievali sa, že po splnení dohodnutých podmienok ich nadobudnú do svojho vlastníctva. Žiadna zo zmluvných strán nemala pochybnosti o platnosti a účinnosti uzavretých zmlúv. Štátny fond rozvoja bývania a ministerstvo následne vykonali u žalovaného kontrolu na účel zistenia dodržiavania zmluvných podmienok a všeobecných právnych predpisov poskytnutého úveru a dotácií, pričom výsledky kontroly preukázali, že žalovaný svojím konaním porušil viaceré zákonné ustanovenia. Po vykonaní daných kontrol žalovaný začal spochybňovať platnosť a účinnosť nájomných zmlúv uzavretých so sťažovateľmi, ako aj zmlúv o budúcich kúpnych zmluvách. Napadnuté uznesenie sudcu sťažovatelia označujú v dôsledku absencie riadneho odôvodnenia za arbitrárne a nepreskúmateľné. Sudca okresného súdu sa totiž žiadnym spôsobom nevysporiadal s ich podstatnou argumentáciou týkajúcou sa ich statusu spotrebiteľov vo vzťahu k žalovanému a aplikovateľnosťou judikatúry Súdneho dvora Európskej únie, na ktorú odkazovali v ich sťažnosti. Tvrdia, že hoci žalovaný využil na obstaranie nájomných bytov finančné prostriedky z verejných zdrojov vo forme úveru a dotácie, nemôže to predstavovať jediný dôvod, pre ktorý by nemal mať postavenie dodávateľa. Okresný súd nezohľadnil, že medzi sťažovateľmi a žalovaným išlo o odplatné právne úkony a nikdy medzi nimi neexistoval rovnocenný zmluvný vzťah, keďže sťažovatelia boli od začiatku v znevýhodnenom postavení. Okresný súd mal preto sťažovateľom priznať postavenie spotrebiteľov a žalovanému postavenie dodávateľa bez ohľadu na to, že plnil úlohy všeobecného záujmu. Sťažovatelia zastávajú názor, že okresný súd dospel na základe striktno formalistickej aplikácie práva k nesprávnym právnym záverom, pričom uloženie poplatkovej povinnosti predstavuje zásah do ich práva na prístup k súdu.

7. Navrhujú napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie a priznať im náhradu trov vzniknutých v konaní pred ústavným súdom.

### **III.**

#### **Vyjadrenie okresného súdu, zúčastnenej osoby a replika sťažovateľov**

##### **III.1. Vyjadrenie okresného súdu:**

8. Okresný súd vo vyjadrení sp. zn. Spr 598/23 z 18. októbra 2023 uviedol, že vzhľadom na to, že v danom prípade ide o ustálenie výkladu aplikácie pojmov obsiahnutých v zákone o súdnych poplatkoch, nebude k dôvodnosti ústavnej sťažnosti zaujímať žiadne stanovisko.

##### **III.2. Vyjadrenie zúčastnenej osoby:**

9. Oznámením z 10. októbra 2023 ústavný súd upovedomil žalovaného ako zúčastnenú osobu o podanej ústavnej sťažnosti sťažovateľov (§ 126 zákona o ústavnom súde) a umožnil mu vyjadriť sa k nej v lehote 10 dní od doručenia upovedomenia.

9.1. Žalovaný svoje právo vyjadriť sa k ústavnej sťažnosti sťažovateľov v stanovenej lehote ani do rozhodnutia ústavného súdu nevyužil.

##### **III.3. Replika sťažovateľov:**

10. V replike doručenej ústavnému súdu 27. októbra 2023 sťažovatelia zotrvali na svojej sťažnostnej argumentácii predostretej v ústavnej sťažnosti.

### **IV.**

#### **K ústnemu pojednávaniu**

11. Ústavný súd v danom prípade upustil od ústneho pojednávania, pretože na základe podaní účastníkov dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci (§ 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde).

### **V.**

#### **Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti**

##### **V.1. K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru:**

12. Súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo na prístup k súdu. Slovenská republika, ako aj všetky jej orgány verejnej moci majú pozitívny záväzok aktívnym spôsobom zabezpečiť, aby práva a slobody garantované jej právnym poriadkom neboli oprávneným subjektom pod jej jurisdikciou len formálne garantované, ale aby tieto práva a slobody boli „prakticky a efektívne“ dosiahnuteľné. Z konštantnej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že do obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy patrí aj ochrana, ktorá sa účastníkovi poskytuje v konaní o opravných prostriedkoch. Ak účastník konania splní predpoklady vyžadované zákonom na poskytnutie ochrany v opravnom konaní, všeobecný súd

mu túto ochranu musí poskytnúť (II. ÚS 78/05, II. ÚS 249/05, I. ÚS 115/2020). Právo na prístup k súdu je nevyhnutnou, imanentnou súčasťou práva na spravodlivý proces a tvorí jeho esenciálny prvok [III. ÚS 875/2016 a rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Golder proti Spojenému kráľovstvu z 21. 2. 1975, sťažnosť č. 4451/70, body 35 a 36].

13. Pri posúdení toho, či rozhodovanie vnútroštátnych súdov je zaťažené prílišným či nadmerným formalizmom, je nevyhnutné prihliadať na všetky okolnosti konkrétneho prípadu, pričom k porušeniu práva na prístup k súdu dôjde v prípade, že stanovené pravidlo prestane slúžiť cieľu právnej istoty a riadnemu výkonu spravodlivosti a stane sa z neho bariéra znemožňujúca strane sporu prejednať jej spor meritórne pred príslušným súdom (rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Kart proti Turecku, sťažnosť č. 8917/05, rozsudok Veľkej komory z 3. 12. 2009, bod 79 *in fine*).

14. Právo na prístup k súdu však nemá absolútny charakter a môže podliehať obmedzeniam zo strany štátu, ku ktorým patrí aj zaplatenie súdneho poplatku podľa zákona o súdnych poplatkoch, z ktorého vyplýva, za splnenia akých podmienok je možné poplatkovú povinnosť ukladať, pričom otázka posúdenia týchto podmienok patrí do výlučnej právomoci všeobecného súdu (m. m. IV. ÚS 144/04). Je preto vecou judikatúry všeobecných súdov, aby vymedzila kritériá, z ktorých bude pri aplikácii zákonných ustanovení týkajúcich sa súdnych poplatkov vychádzať (porov. I. ÚS 27/2014, III. ÚS 559/2011, III. ÚS 441/2014). Na strane druhej za rozporný s čl. 46 ods. 1 ústavy (resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru) je možné považovať postup všeobecného súdu, na základe ktorého sa sporovej strane, resp. účastníkovi konania odníme právo na súd a prístup k nemu bez toho, aby boli na to splnené zákonné požiadavky (*denegatio iustitiae*). Inými slovami, ak všeobecný súd zastaví (ukončí) súdne konanie z dôvodu, ktorý je ústavne a dokonca i zákonne nekonformný, odníme strane civilného súdneho konania právo na súd (I. ÚS 464/2010).

15. Ústavný súd pritom v rámci svojej rozhodovacej činnosti opakovane zdôrazňuje, že rozhodovanie všeobecných súdov o uložení povinnosti zaplatiť súdny poplatok musí mať zákonný podklad a nemôže byť výsledkom arbitrárneho prístupu či zjavne nesprávneho posúdenia situácie predpisom podústavného práva, ktorým je v tomto prípade zákon o súdnych poplatkoch. Zároveň však musí odôvodnenie súdneho rozhodnutia jasne a zrozumiteľne poskytovať odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (III. ÚS 78/07, IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04).

16. V danom prípade okresný súd zastavil konanie pre nezaplatenie súdneho poplatku za podanú žalobu, ktorou sa sťažovatelia domáhali určenia, že sú nájomcami tam bližšie konkretizovaných bytov, alternatívne uloženia povinnosti žalovanému zaplatiť im dlžnú sumu spolu s príslušenstvom.

17. Spornou pritom bola otázka, či nájomné zmluvy z roku 2014, ktorých predmetom bol nájom sociálnych bytov a ktoré uzavrelo mesto [redacted] (žalovaný) so sťažovateľmi (žalobcami), sú spotrebiteľskými zmluvami, a teda či sa na sťažovateľov vzťahuje zákonné osobné oslobodenie od platenia súdnych poplatkov podľa § 4 ods. 2 písm. v) zákona o súdnych poplatkoch.

18. Podľa § 52 ods. 1 Občianskeho zákonníka spotrebiteľskou zmluvou je každá zmluva bez ohľadu na právnu formu, ktorú uzatvára dodávateľ so spotrebiteľom. Podľa § 52 ods. 3 Občianskeho zákonníka dodávateľ je osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy koná v rámci

predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti. Podľa § 52 ods. 4 Občianskeho zákonníka spotrebiteľ je fyzická osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekoná v rámci predmetu svojej obchodnej činnosti alebo inej podnikateľskej činnosti.

19. Z citovaných ustanovení možno vyvodit', že za spotrebiteľskú zmluvu treba považovať každú zmluvu uzatvorenú medzi dodávateľom konajúcim v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti a spotrebiteľom (fyzickou osobou) nekonajúcim v rámci predmetu svojej obchodnej činnosti alebo inej podnikateľskej činnosti. Podstatné je tiež, že nezáleží na právnej forme uzatvárajúcej zmluvy (kúpna zmluva, nájomná zmluva, poisťovná zmluva, nepomenovaná zmluva atď.), ale ani na tom, v akom zákone je uzatváraná zmluva právne upravená (napr. Občiansky zákonník, resp. Obchodný zákonník). Zmluvný vzťah sa vyznačuje asymetriou, pokiaľ ide o informácie a odborné znalosti, a možnosťou individuálne ovplyvniť obsah vopred pripraveného návrhu na uzavretie zmluvy.

20. Z dôvodov napadnutého uznesenia (bod 7) vyplýva, že okresný súd sa nestotožnil s tvrdením sťažovateľov o spotrebiteľskom charaktere nájomných zmlúv, vychádzajúc pritom „z povahy a predmetu uzatvorených zmlúv, okolností, za ktorých boli uvedené zmluvy uzatvorené, predložených listinných dôkazov a verejne dostupných registrov (napr. OR)“. Tento záver však nie je v namietanom rozhodnutí dostatočne vysvetlený, pričom podľa názoru ústavného súdu ide o veľmi všeobecné a v podstate nič nehovoriace konštatovanie okresného súdu, ktorý sa žiadnym spôsobom nevyrovnal s tvrdeniami sťažovateľov obsiahnutými v ich sťažnosti proti rozhodnutiu vyššieho súdneho úradníka. Sťažovatelia pritom v rámci svojej sťažnosti preukázateľne poskytli rozsiahlu argumentáciu obhajujúcu ich postavenie spotrebiteľov, ako aj postavenie žalovaného ako dodávateľa, pričom v tomto smere odkazovali taktiež na viaceré rozsudky Súdneho dvora Európskej únie. Podľa názoru ústavného súdu preto dôvodne spochybňujú kvalitu odôvodnenia napadnutého rozhodnutia.

21. Právo na odôvodnenie rozhodnutia síce nie je absolútne a nemožno ho chápať tak, že vyžaduje podrobnú odpoveď na každý jeden argument účastníka (pozri napr. rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 2. 12. 2014 vo veci Emel Boyraz proti Turecku, sťažnosť č. 61960/08, bod 74), avšak povinnosťou všeobecného súdu je vysporiadať sa s argumentáciou účastníka konania adekvátne tak, aby jeho rozhodnutie bolo zrozumiteľné, logické a preskúmateľné.

22. To však v danom prípade zo strany okresného súdu naplnené nebolo. Ako sa už ústavný súd zmienil, okresný súd sa obmedzil na veľmi útržkovité, a teda nedostatočné vysvetlenie dôvodov, pre ktoré sa na sťažovateľov nevzťahuje zákonné osobné oslobodenie od platenia súdnych poplatkov. Presvedčivé a riadne odôvodnenie rozhodnutia je v tomto prípade žiaduce o to viac, že namietaným uznesením v spojení s rozhodnutím vyššieho súdneho úradníka bolo konanie zastavené, v dôsledku čoho žaloba sťažovateľov nebola vecne prejednaná, a tak im nebol daný priestor na prístup k súdu. Takýto z ústavného hľadiska závažný zásah vyžaduje jasné vyrovnanie sa s tvrdením sťažovateľov o tom, že sú oslobodení od platenia súdnych poplatkov (porov. III. ÚS 405/2022).

23. Z ústavného hľadiska pritom podľa názoru ústavného súdu neobstojí ani záver okresného súdu, podľa ktorého žalovaný nekonal pri uzatváraní sporných nájomných zmlúv v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti z dôvodu, že výstavba nájomných bytov bola financovaná z verejných zdrojov, konkrétne z úveru poskytnutého Štátnym fondom rozvoja bývania

a z dotácie od ministerstva. Pôvod finančných prostriedkov, ktoré slúžili na obstaranie nájomných bytov, vo vzťahu ku ktorým boli uzavreté nájomné zmluvy, však nemôže definovať charakter vzťahu medzi sťažovateľmi a žalovaným a rovnako ani to, či tento má alebo nemá postavenie dodávateľa.

24. Občiansky zákonník definuje dodávateľa ako jedného zo subjektov spotrebiteľskej zmluvy, ktorý pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy koná v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti. Práve charakter kvalifikovanej činnosti bude v súvislosti s uzatváraním a plnením spotrebiteľskej zmluvy rozhodujúci pre posúdenie štatútu dodávateľa, t. j. či predmetná zmluva bola uzavretá s cieľom uspokojiť v nie nezanedbateľnom rozsahu potreby týkajúce sa obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti dotknutej osoby alebo, naopak, či bol podnikateľský účel len nevýznamný. Nie je pritom podstatné, či je dodávateľ osobou súkromného práva alebo verejného práva. Článok 2 písm. c) smernice Rady 93/13/EHS totiž z rozsahu jej pôsobnosti nevyklučuje ani subjekty vykonávajúce úlohy všeobecného záujmu, ani subjekty s verejnoprávnym postavením (pozri rozsudok Súdneho dvora Európskej únie z 3. 10. 2013, *Zentrale zur Bekämpfung unlauteren Wettbewerbs*, C-59/12, EU:C:2013:634, bod 32).

25. S ohľadom na chýbajúce odpovede na podstatné argumenty sťažovateľov ústavný súd uzatvára, že okresný súd nerešpektoval a nedodrжал procesné garancie práva na súdnu ochranu, konkrétne požiadavku na riadne odôvodnenie rozhodnutia, pričom vytýkané nedostatky dosahujú intenzitu ústavnoprávnej neakceptovateľnosti napadnutého rozhodnutia. Pristúpil preto k vysloveniu porušenia základného práva sťažovateľov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj ich práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením okresného súdu (bod 1 výroku tohto nálezu).

26. V súvislosti s návrhom sťažovateľov ústavný súd dospel k záveru, že pre dosiahnutie nápravy vo veci je nevyhnutné napadnuté uznesenie podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a jemu zodpovedajúcemu § 133 ods. 2 a ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie (bod 2 výroku tohto nálezu). Po vrátení veci je okresný súd povinný opätovne rozhodnúť o sťažnosti sťažovateľov a adekvátne reagovať na ich kľúčové námietky, pričom je viazaný právnymi názormi ústavného súdu vyjadrenými v tomto náleze.

27. Pokiaľ ide o namietané porušenie čl. 12 ods. 1 ústavy zakotvujúceho zásady vyjadrujúce podstatu základných práv ako prirodzených práv človeka, ktoré majú univerzálny charakter, je potrebné konštatovať, že ústavná sťažnosť neobsahuje v tomto smere žiadne bližšie odôvodnenie v podobe konkrétnych právnych a skutkových dôvodov, čo v prípade sťažovateľov zastúpených advokátom musí vo fáze vecného prerokovania ústavnej sťažnosti viesť k jej nevyhoveniu (bod 3 výroku nálezu).

## **V.2. K zastaveniu konania o ústavnej sťažnosti sťažovateľov v 9. a 10. rade:**

28. Podaním z 27. februára 2024 (doručeným ústavnému súdu 28. februára 2024) sťažovatelia vzali v 9. a 10. rade svoju ústavnú sťažnosť späť a žiadali, aby ústavný súd vo vzťahu k nim konanie zastavil.

29. Podľa § 127 zákona o ústavnom súde ak sťažovateľ vezme svoju ústavnú sťažnosť späť, ústavný súd konanie o nej zastaví.

30. Vzhľadom na späťvzatie ústavnej sťažnosti sťažovateľmi v 9. a 10. rade ústavný súd v súlade s citovaným § 127 zákona o ústavnom súde konanie vo vzťahu k nim zastavil (bod 4 výroku tohto nálezu).

### **V.3. K návrhu na vydanie dočasného opatrenia:**

31. Ústavný súd nevyhovel návrhu sťažovateľov z 8. januára 2024, ktorým sa domáhali vydania dočasného opatrenia podľa § 130 zákona o ústavnom súde (bod 5 výroku tohto nálezu), keďže týmto nálezom bolo napadnuté uznesenie okresného súdu zrušené a vec mu bola vrátená na ďalšie konanie, čím v posudzovanom prípade pominula potreba požadovaného zásahu ústavného súdu v prospech efektívnej ochrany ústavnosti.

## **VI.**

### **Trovy konania**

32. Ústavný súd priznal sťažovateľom (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania celkom v sume 530,86 eur (bod 6 výroku tohto nálezu).

33. Sťažovatelia (každý z nich) si uplatnili nárok na náhradu trov konania pred ústavným súdom pozostávajúcich z odmeny advokáta za dva úkony právnej služby zníženej podľa § 13 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“).

34. Podľa § 11 ods. 3 vyhlášky je odmena advokáta (základná sadzba tarifnej odmeny) v konaní pred ústavným súdom za jeden úkon právnej služby 1/6 z výpočtového základu.

35. Ústavný súd priznal sťažovateľom nárok na náhradu trov konania, ktoré im vznikli zastúpením advokátom, avšak priznanú odmenu za poskytovanie právnych služieb primerane znížil. Vzhľadom na to, že právny zástupca zastupoval sťažovateľov v konaní pred ústavným súdom o jednej ústavnej sťažnosti, v ktorej sa argumentácia vzťahuje na všetkých sťažovateľov rovnako, v podstatnej miere boli znížené nároky na prípravu právneho zastupovania a spísanie ústavnej sťažnosti.

36. Pri tomto znížení náhrady uplatnených trov ústavný súd vychádzal z § 73 zákona o ústavnom súde regulujúceho trovy konania na ústavnom súde. Predmetné ustanovenie svojou štruktúrou (vzťah odseku 1 a 3) vytvára koncept založený na východisku, podľa ktorého účastník konania na ústavnom súde v zásade sám znáša trovy takého konania a len (i) v odôvodnených prípadoch ústavný súd môže (ii) podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania. Zákon o ústavnom súde nestavia právo na náhradu trov konania do nárokovateľnej polohy, ako je to v iných druhoch regulovaných právno-aplikačných procesov (napr. civilné sporové konanie, správne súdne konanie, exekučné konanie). Ústavný súd teda disponuje širokým priestorom na úvahu o tom, či vôbec priznať náhradu trov konania, a ak áno, v akom rozsahu. V posudzovanej veci tento priestor ústavný súd využil na redukcii uplatnenej náhrady trov konania, a to vzhľadom na už konštatované špecifiká (väčší počet sťažovateľov zastúpených rovnakým právnym zástupcom a totožné dôvody ich sťažnosti) posudzovanej veci (obdobne III. ÚS 112/2021, II. ÚS 467/2021, II. ÚS 136/2023, II. ÚS 493/2023).

37. Ústavný súd teda priznal sťažovateľom náhradu trov konania za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti) vykonané v roku 2023, za čo im patrí odmena v sume 2-krát á 208,67 eur a režijný paušál v sume 2-krát á 12,52 eur (§ 16 ods. 3 vyhlášky), ktorú ústavný súd zvýšil o 20 % daň z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“), keďže právny zástupca je platcom DPH (§ 18 ods. 3 vyhlášky). Celkove teda trovy právneho zastúpenia predstavujú sumu 530,86 eur.

38. Priznanú náhradu trov konania je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľov označeného v záhlaví tohto nálezu, a to do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

**P o u č e n i e :** Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

**V Košiciach 29. februára 2024**

**Miloš Maďar**  
**predseda senátu**